

LIBRI II. SECTIO II. CAPUT X.

De

Diureticis.

DE DIURETICIS, seu quæ per urinam euacuant, dicturis commodum videtur, breuiter præmittere, quæ urinam absoluant, quantum quidem huius est loci; ita enim quæ eandem promoueant, facilius patebit. Supponemus nempe (1.) urinam non esse priuatum renum excrementum, sed vniuersale seu massæ sanguineæ, seu speciatim potius seri vniuersi.

Adeoque (2.) diuretica non solum vt particulare remedium, vasis vrinariis debitum, sed vniuersale esse & generale, non minus ac purgantia & diaphoretica.

(3.) Posse tamen & sine illo publico adhiberi, sicubi circa hæc se remora offerat.

(4.) Urinam constituere duo elementa essentialia, aquam, seu phlegma potius, & sal, eaque.

(5.) Varie inter se proportionata; a cibo & potu magis aqueum, tempore vero remotiori magis salsum prædominari.

(6.) Facta horum improportione, imprimis excessu salis & sulphuris, moderatissimum quod esse debet, urinam esse morbosam, adeoque vitia corrigenda, quæ supponit in corpore præsentia.

(7.) Sal esse primum diureticum, aquam vero seu humidum sereum primum fluxile materiatur. Sal primum est diureticum, quia fluxilitatem aqueam conseruat, incidit & attenuat, quia poros aperit & aditum parat illuc, quo humor sibi relictus non tranare tam prompte posset, quia partes membraneas vasculorum lymphaticorum & glandularum renalium blande stimulat & ad exitum sollicitat promouendum. Hinc vt salbedo maris motus eiusdem intestini est concausa, eaque non vltima, ita quoque salbedo seri ad motum eiusdem facit. Aqua prium est fluxile, quia, quæcunque fluida sunt, propter aquam sunt talia, variis licet characteribus alteratam.

Bbb 3

(8) Sal

(8.) Sal esse interpretem amicitiae seu sociationis terrae & aquae, aquae item & sulphuris. Unde huius mediatione cœnum sabulosum, sulphur biliosum cœnosum vna cum vrina educuntur.

(9.) Calorem dilatate poros, frigus constringere, adeoque calorem & salium actiuitatem coniunctam esse potentio-rem.

Hinc de Diureticis colligimus in genere: *Quocun- que vrina essentialia & mediantibus his secundaria ad exitum promouent, illa sunt diuretica.* Ad sunt & hic mouendi humores, naturae ductu continuo per destillationem per descensum educendi. Adest motor, archeus faber, materia, calor, sal. Quaecun- que ergo, vt diximus, in motum eadem citant, illa sunt diuretica. Ex quo & latitudo patet horundem medicaminum, & clauis ad explicanda omnia & singula diuretica in specie.

Quaecun- que ergo I. fluxile reddunt serum particulis aqueis, non admodum crudis, & sale fatiis, illa sunt diuretica. Duplici nomine aquea sunt diuretica, (1.) mole sua, qua potissimum pol- lent, vnde vt omnis potus ad vrinam ciet ordinarie, ita etiam hæc aquea, seu potulenta, seu inprimis medicamentosa, ex necessitate quasi materiae; (2.) qualitate salina, licet magis vel minus diffusa. Cum enim sal sit primum diureticum, per dicta, secundarium ve- hiculum liquor quicun- que, inprimis aqueus, in genere diuretica sunt; quæ his principiis pollent; ita vt, quaecun- que seu terrea seu aquea magis salino caractere sunt embryonata, magis sint talia, & vice versa. Et vtroque hoc modo stimulat, seu exitum sibi promouet & vrget vrina, mole, etiam aquosa penitus, & virtute, sale manifesto prædita.

Si itaque specialius hæc pensitemus, diuretica sunt (1.) *Salino-aquosa*, seu quæ substantiam aqueam habent, non penitus sale in recessu diffuso orbam, vt ex simplicibus seu per se prostan- tibus vinum, ob aqueum acidum sulphureum principium, aquo- sum inprimis, & album, *ὄλιγοφόρον*, largius haustum; serum, ob aqueo nitrosum, thermæ, ab aqueo alcalinum, acidulæ ob aqueo- acidum. Ex præparatis & compositis aquæ, decocta, infusa v. g. ex aquis, aqua asparagi, bardanæ, alkekengi, apii, graminis, ono- nidis, rusci, vincetoxici, cerefolii, hederæ terrestris, vrticæ, geni-
litæ,

nistræ, petroselini, virgæ aureæ, saxifragiæ; decoctum & infusum respectiue ex radice asparagi, quæ urinam nigram & fetentem reddit, bardanæ, ononidis, glycyrrhizæ, s. aper. mai. & min. aliorumque nominatorum, imprimis ligni nephritici, betulæ, cicer. rubr. decoctum chinæ. Taceo succum betulæ aliaque.

Diuretica sunt (2.) *aquea-salino-mucilaginosa*, seu quæ in mucilaginem temperantem & emollientem concreta sunt magis, siue in puluere ipso exhibeantur, vt radix althææ, glycyrrhizæ, ipsumque rhabbarum, & plantæ emollientes, in mucilagine & sale nitroso virtutem suam obtinentes, externe in vnguentis, balneis & clysteribus summe vtilis pro vrina cienda. Adeoque sal his omnibus quasi animam tribuit & confert.

Diuretica sunt (3.) *aquea-salino-oleosa*, vt imprimis semina frigida coniunctim vel seorsim, violarum, quod probatissimum est in ischuria, alkek. nuclei persicorum, avellanæ, & ex his cum aquis paratæ emulsionis, non omissis conuenientibus aliis.

Hæc vt melius pateant, prius, quam prouehamur vterius ad reliqua, tenendum est, diuretica diuidi communiter in *proprie & improprie dicta*. Improprie dicta, alias vretica quæque vocant, quæ magis urinam, quam per urinam pellunt, seu quæ vberem cop. sanque aquosam materiam suppeditant, seu aliis modis, vno verbo, quæ sunt frigida, non calida; proprie vero talia, quæ sunt calida. Hinc, autore Galenol. 5. de simpl. cap. 13. *διετηκόν* seu urinam ciens, per urinam pellens, est calidum & ficcum, & vi incidendi præditum: Sanguinem enim extenuare debet, fundere, & quod in eo aqueum est, tenue & serosum, secernere. Esse autem hoc remedii genus calidum Galenus duobus modis probare videtur; vno, quod ex acrium est genere. Atqui acria omnia sunt calida. Altero, quia diureticum sanguinem primum debet fundere, id est, dissoluere & extenuare, deinde ab eo serum segregare, quo facilius renes ad se, quod tenue aqueumque in sanguine est, attrahere valeant. At neque fusio neque segregatio absque calore peragi potest. Verum ex his colligimus quidem modum agendi diureticorum, nempe serum, latius sumptum, aqueum & potulentum & sanguinis fundendi & educendi, est

non tam intuitu primarum qualitatum id fit, quam potius ob principium salinum. Hinc cum videamus a temperatis quoque ob hoc ipsum fortiter satis pelli urinam, minus vium habet hæc ipsa distinctio, sed altera potius intemperata & calida, fortiora & debiliora. Neque ipsa aqua, sibi relicta & cruda, i. e. vegeto actiuo principio destituta, est diuretica, hinc etiam alia potulenta minus sunt talia, sed inflatua, wollen nicht fort.

Satis est, hæc ipsa omnia fluxile magis & mobile reddere serum, pro mixturæ modulo variantia, quod cum præstent aquea quoque instructa salino stimulo, & terrea, imo illa longe optime, nil impedit, quo minus inter proprie dicta suo sensu referri possint.

II. *Quæcunque serum reddunt fluxile resoluendo & stimulando magis, sunt diuretica.* Resoluunt, quatenus separationem partium serosarum a sanguineis faciunt, velut præcipitando, vnde solet huc referri exemplum lactis. Acida separant a lacte serum; eodem pacto etiam in corpore secerni volunt aqueum a sanguine. Sed si paulo penitius hoc experimentum contemplerur, nil est nisi simile, quod illustrat, non demonstrat. Neque enim hoc valet de omnibus diureticis, non separant serum lactis alcalia, potentissima tamen diuretica, non alia. Ideoque præstat in genere nosse, salia quidem omnia esse diuretica, verum non eodem modo. Alia reddunt serum fluxile per se, quæ expandunt vna sulphur, vt alcalia & nitrosa, vnde citius in vasis suis decurrens, ob additum hunc stimulum, facilius etiam separatur, maxime accedente altero requisito dicto. Alia vero idem fundunt & fluxile reddunt secundo, si viscidius sit, in coagulum vergens, pituitosum, mucosum, fabulosum, incisoria & attenuante sua virtute, vt acida.

Stimulant, quatenus particulis suis inæqualibus & hispida partim sero & consequenter renum archeo stimulum efficacem addunt, vt promptius ibidem fiat fermento proprio immutatio & secretio; partim poros eorundem intimius subeunt, & sic in peluim penetrant magis, seu deducunt partes aqueas. Stimulant itaque, citra molestiam tamen, si proportio seruetur, partes mem-

brano.

branofas; Stimulant glandofas & porofas. Dum ren ceſſat, ac pene obliuiſcitur ſui muneris atque deſtinationis, & velut indi- gnatus exorbiransque laticem alio deponit, id furorem archei vocat *Helmontius tract. ign. hydr. p. 415. t. 31.* ſed minus proprie, torpor potius eſt & deſidia, vnde non tam placandus, quod idem vult, quam excitandus.

Vt itaque maxime naturalis & vniuerſalis eſt vrinx eductio, quo ſeroſitas ſuperflua, excrementitia, & alendo corpori incon- ueniens, quo etiam ſalia conſiſtentiam maſſæ languinæ alioquin turbatura ſecernantur; ita motum illum ſeri & ſalium impeditum ad renes & vias vrinarias promouent tum primæ claſſis aquea, tum eximie ſecundæ huius ſalina.

Illuſtrari poteſt diureticorum hæc actuatio, (imo & reliquo- rum ad horum inſtar medicamentorum,) ſi conſideremus ſal eſſe primum ſolubile. Hinc diuretica effectum hunc ſuum edunt, ſiue eadem in ventriculo characterem ſuum communicent cum euolutis partibus chyloſis, vt *alcalina*, ſiue vterius euecta ſali- nam acrimoniam ad renes & vias vrinarias euibrent.

Commode vero hæc ipſa quoque in ſuos gradus partiri licet. *Reſoluans* & *ſtimulant* debilius ſeu minori gradu *alcalina*, ſeu ter- rea, vbi particula ſalinæ terreis prædominantibus ſunt immerſa, ſeu quæ ſale pollent magis implicito, v. g. oculi cancrorum præpa- rati, diureticum laudatiſſimum, quorum vis alcalina ebullitione cum vino quoque elicitur, eorumque magiſterium, aſelli præpa- rati, quorum vis alcalina nitroſa reſoluens inſignis eſt, teſtæ ouo- rum præparata, *cochinilia*, in iſchuria hinc laudatiſſima, lapides lithonriptici, nephriticus, lycis, piſolithus, item arilli & nuclei cynosbati, &c. Imo ex plantis quoque huc ſpectant tum inſipi- dæ plures, vt radix chinæ, ononidis, tum amaricantes & acriuscu- læ, rad. 5. aperientes, bardanæ, apii, pimpinellæ, rubiæ tinctor. ruſci, graminis, vincetoxici. Ex herbis virga aurea, hedera ter- reſtris, capillus veneris &c. flores geniftæ, ſemen fraxini, ſaxifra- giæ, improprie ita dictum, milium ſolis, baccæ & trochiſci *de al- kekengi*. Hinc in hydrope euporiſton eſt & commodiſſimum inſuſum ex abſinthio, centauro minori & baccis iuniperi.

Ccc

Reſol.

Rosoluunt & stimulant, quacunque sale explicito & magis parso gaudent. Sic diuretica sunt *alcalia* omnia fixa, vt sal anonidis, genista, iuniperi & alia, quorsum & thermas referre integrum est, item lixiuium benedictum Mynsichti, vel ex simplicibus quoque paratum, vt ex lixiuio dipsaci, imo & aliis, leguntur quandoque curati hydropici. De sale vel cineribus bufonum memorabilis obseruatio exstat apud *Wierum in obs. p. m. &.* meminit nempe Romæ marito ascite diutius excruciato, puluerem bufonis vsti, vt veneno tolleretur, sumptuum pertaxam vxorem exhibuisse; vnde copiosum hic lotium reddidit. Hinc ipsa denuo eundem propinat puluerem, vt citius arumnosam sumptuosamque vitam cum subita commutaret morte: qui ab vberiore aqua conuertim per vesicam exoneratus prater coniugis expectationem conuuluit. Tacemus commendare quoque, citante *Helmontio l. c.* auctores aliquot bufones viuos vtrinque renibus alligatos, pro solvendo hydropem per lotium. Sic & Ra tartari simplex & composita, §ii. silicum Glauberi huc faciunt.

Volatilia vero *alcalia* omnino etiam sunt diuretica, vnde cochlearia & nasturtium vrinam pellunt quoque, item Θ succini volatile, spiritus salis tartari vrinofus, in hydropem egregius, Θ is ammoniaci. Pertinent huc allium & capra, non solum interne, sed & externe archeum sphincteris vesicæ egregie excitantia, vnde soliti sumus his sub cineribus coctis vti, addito pro re nata cerefolio, baccis iuniperi, sem. lini &c.

Diuretica quoque sunt *salia acida*, vt spiritus salis, aperitiuus *Penoti, Ludouici*, ex tartaro & vitriolo, tartari, vitrioli, clyffus antimonii Δ ratius & Γ æus, Ra aperitiua *Mæb.* ex fortioribus spiritus salis compositus, mixtura antihydrica ex spiritu cochleariæ, tartari & nitri, item summe laudanda nitrosa omnia, arcanum duplicatum, via sicca & humida paratum, summum in hydropem & vrinæ ac seris δ δ arcanum; & huic congener nitrum vitriolatum Myns. nitrum antimoniatum, ammonia cale, lapis prunellæ.

Diuretica sunt *salia media*, tartarus vitriolatus, arcanum tartari f. & materiale, & mixta alia,

III. Qua

III. *Quæcunque & fundunt sanguinem & dilatant excitato calore poros, sunt diuretica.* Id vero præstant *salia maritata & immerfa sulphuri, vt acria, oleosa, aerea.* Sic *rosmarinus* est diureticum egregium, inter *infusa anhydropica* hinc referendum omnino. Sic *chamomilla Romana* eiusque *decoctum triplicatum*, ad *du-ctum Sim. Pauli*, *baccæ iuniperi, semen dauci*, hinc inter *lithon-riptica & anhydropica* militant. Sic *semen lycopodii* exper-tissimum est remedium in *vrina restitante* in *infantibus*, quod sæpius experti sumus. Sic *succinum album præparatum* po-terter pellit *vrinam*. Meminimus quendam insignem virum, cum per aliquot dies mane sumisset $\mathfrak{z}\beta$. & amplius *succini*, inde copiosè excreuisse *vrinam*, vt *timens diabeten desistere coactus* sit.

Sic inter temperatiora etiam referenda *rob iuniperi & alke-kengi*, quod cum successu dedimus in *dysuria iuuenis studiosi*, habitus *humidioris & pituitosioris*. Quicunque enim sunt ca-*lidiores tum in genere, tum quoad renes, citius emittunt vrinam.* Quicunque vero *phlegmatici magis & segnes, obesi, tardius & minus, viri præ feminis.* Indeque paratum *maluaticum iuni-perinum, spiritus iuniperi, fragorum, nephriticus noster, descri-ptus tractatu de Cynobato Hagendornii.* Sic potenter *vrinam pel-lunt terebinthinata omnia, vt in bolo, colostro, emulsione, pilu-lis, seu NP de terebinthina, us & o terebinthina, o scorio-num interne quibusdam vulgo, & præcipue externe, simplex & compositum, o succini, anisi, iuniperi, macis, terebinthina, pro interno & externo vsu, item balsamum sulphuris omne, a cuius vsu aliquando diabeten in studioso obseruauimus.*

Potentissime omnium *vrinam pellunt cantharides*, ob *sal vo-latile copiosum erodens & stimulans*, vnde ad *salinorum siue se-cundam classem* pertinent, & *sulphur volatile*, quod per *destilla-tionem* patet. Neque enim tam propter *hispidas aculeatas partes* agunt quod nonnulli pro *ratione allegant*, nam *tritu & mixtione cum aliis viscidis, rotundis, oleosis, pereunte illa figu-ra nihilominus potenter id præstant; sed caute iis est vtendum, ac dosi refracta.*

Sulphurea nimirum cum aqueo principio mixta mitigant & laxant magis vias, cum salino stimulant, & calore suo dilatant poros, motumque promouent. Medio modo se gerunt cum terreo, vnde glandes quercus insigne aliquando in stranguria remedium notauimus, & ossa dactylorum huc spectant.

IV. *Quaecunque humores in motum cient & fundunt, etiam pro alia primaria intentione, sunt diuretica.* Non dicemus latius de diaphoreticis, quorum actio cum diureticis sororiatur, & sæpe v. g. ab $\frac{1}{2}$ diaph. magis vrina quam sudor cietur, quatenus tum hoc, tum alia consimilia humores in motum cient & fundunt. Præstant id inprimis *purgantia*, quæ omnia & singula sunt diuretica, tum a priori, quatenus fundunt humores, & fusione hac sua ad vrinaria vasa magis dispensant serum; tum a posteriori, quatenus per consensum alui necessario quoque ad excernendum sollicitatur vesica, quod experimur quotidie, licet e contrario id non valeat. Commune id est omnibus purgantibus, non soli cassiæ vel rhabarbaro, quæ in specie nonnulli in censum diureticorum vocant, sed omnibus adeo aliis, neque enim fere exolui potest alvus, nisi producta opera simultanea & omni quasi exhausta vrina, quod in dysentericis cum ipsorum molestia insigni vidimus lapis. Præstant idem quoque *aperientia* mediate, quatenus his in glandulis intestinalibus & mesentericis humores resistantes promouentur, fermentis partium non neglectis, sed restitutis potius simul.

His de materia diureticorum dictis, de vsu quoque iam vltterius dicendum est. Hic vel vniuersalis est, vel particularis & specialis. *Diuretica* nempe (1) *pellunt vrinam*, vt, quandocunque restitet, præsto sint hæc præsidia, adeoque intentione primaria locum habent in vrinæ vitiis, inprimis in defectu, dysuria, ischuria, aliisque specialibus mox recensendis.

(2.) *Diuretica sunt seridica & seri correctoria.* Vsum hunc ipsius itidem vrinæ consideratio suggerere & illustrare potest. Eductunt non tantum aqueum superfluum a potulentis, sed & aqueum seruum superfluum; Eductunt salia superflua, acida & alcalia; educunt partes terreas, tartareas, singula massam sanguineam

neam & speciatim serum inquinantia. Quod quantum sit, vix dici potest, cum ex hac separatione denegata innumera catervant vitia morbosa. Sed videamus hæc paulo distinctius & specialius.

(α) Diuretica scilicet unica corrigunt aquam superfluum, seu serum excessu, seu quantitate & motu peccans, quod nempe non tam in glandulis subcutaneis hæret, per sudorem magis dissipandum, quam in vasis & glandulis corporis internis. Hinc profunt in cachexia, hydropo omni, anasarca, tympanitide, quippe & in his serum excedit, præcipue vero in ascite, quando vel aliorum viscerum veltrinum vitio cumulat lymphæ, & ex vasis suis excidit, collectum in poris partium infimarum, pedum, & cavitate abdominis, ipsiusque scroti.

(β) Diuretica corrigunt serum in qualitate peccans, seu sit oleosius, seu pituitosius, seu ichoreus, seu tartaro saturum. Serum oleosius parit obesitatem, cum torpore quodam, & corporis caloris quiete. Diuretica vero unica sunt specifica obesitatis nimiae, v. g. species diaspolitici Galeni, ob nitrum, hepaticum rubrum, arcanum duplicatum & alia. Audiamus Helmontium l. asthm. & suff. t. 44. p. 306. vt atrophiam, inquit, vidi occasionaliter e latice sustentatam, ita & pinguedo seu obesitas, me spectante, unico bimestri per potum diureticum, loco cerevisiæ, sumptum abacta est, quod confirmat l. ius duumu. p. 249. Sic & Chiappinus Vitellius, Ceronæ Marchio obesissimus, cum vino sibi sponte interdicto acetum bibere ad vitæ usque finem instituisset, 87. pondo decreuisse compertus est, teste Famiano Strada de Bell. Belg. dec. 1. l. 8. Et Sanctio Crasso, Legionensi Regi, Cordubenses Medici certa herba corporis aruinam extenuarunt. Nomen autem herbæ, sine dubio diureticæ & unius ex recensitis, non addit, qui id refert Iobannes Mariana Rerum Hispan. lib. 8. cap. 7.

Pituitosi exemplum præbet cachexia, & calculus pituitosus, (nam præter sabulosum & saxeam etiam pituitosus datur,) imo & affectus hypochondriacus. Vidimus in scorbuticis aliquando imprimis in quæstore quodam vicino, urinam adeo lentam & spissam, vt exprimi magis & trahi, quam fluere posset. Adde & hinc concretos tumores & affectus varios.

CCC p. Ich-

Ichorefcens ferum occurrit in gonorrhœa fimplici & viru-
fenta, item in fluore albo, ibi vero diuretica ichorefcenciam feri
hanc auferentia funt fpecifica & optima. Sunt vero hæc fpeciatim
& præ aliis, quæ partes oleofas roborant, ferofas abftergunt
& mitigant, vt nominatim fuccinata & terebinthinata. Cura-
vimus plures tales affectus feliciffime effentia fuccini, tum fim-
plici, tum cum Ra bez. & anod. mixta. Vix dici potefl, quam
egregie fucceffive ichorefcencia hæc defierit. Imo & fuccinum
in fubflantia album cum cafloreo & ebore in fluore albo facit
officium. Hinc *Schwalbius* recte: vterus albo fœrens fluore diu-
refi mirifice mundificatur. *diag. therap. f. 5. p. 97.* Imo dudum di-
uretica pro fpecificis commendauit in hoc affectu *Hippocrates*
l. 2. de morb. mul. c. 9. t. 23. Ichorefcencia vero obiter efl, quando
ferum balsamicum sulphureum amittit vigorem, falia vero extrã-
vertuntur magis, vnde in glandulis ftagnat, non reuehitur, &
velut fonticulum parit.

Tartaro fœtum magis efl ferum inprimis in calculo & ar-
thritide, famofiffimis affectibus, adde & affectu hypochondriaco
& fcorbuto. Hinc diuretica & horum funt genuina remedia.
Hinc quamdiu vrina probe fluit & fudor, vix paroxifmus arthri-
ticus refpectiue, vel nephriticus ingruit. Hinc videmus vrinas
arthriticorum copiofo pollere fabulo, quod ipfum etiam in ictero
valet, vbi ipfa quoque in figniffime pollent.

(*γ*) Diuretica pro varia difpofitione humorum & fua textu-
ra varia fortiuntur munia, v. g. abftergunt, aperiunt, educunt, dilu-
unt, temperant, pellunt, refoluunt. Hinc reciproce hæc prædicantur
recte de diureticis: Quæcunque abftergunt, ftimulant feu
fundunt & aperiunt refoluuntquæ, funt diuretica, & contra Aquea
& liquida abftergunt, diluunt, temperant & mundant magis, in-
primis fimul mucilaginofo & temperata. Salina & terra magis
ftimulant & refoluunt, fabulum expellunt, incidunt, aperiunt,
præcipitant, præcipue fimul sulphure fœta, vt terebinthinata, quæ
intenfius id præftant; hæc ipfa tamen & mundant fimul. Valent
hæc itidem, quoad vsum particularem, in renibus laborantibus,
& generalem totius reliqui corporis. Hinc diftinctio inter pel-
lentia & refoluentia nephritica laudatiffima efl. Hinc vince-
toxicum

toxicum specificum est hydropicum, quod aperiendo educat. Hinc etiam quod pellant, diuretica etiam partum faciunt, & memini medicum satis clarum præscripsisse eo casu emulsionem seminis milii solis & violarum, cum successu; imo borax ipsa, præcipuum specificum, vna insignis est diureticum, salina quippe profapia.

Nec obstat videri hæc sibi contraria, quod acida v. g. stranguriam faciant, & tamen eadem, vt spiritus salis, stranguriam fenilem, molestissimam sane, vt in aliis vigilis, in aliis prunus est, tollant. Dudum id notauit *Cous l. de loc. in hom. c. 51. t. 12.* stranguriam, ait, idem facit, si non sit, & si sit, idem sedat, non tam per similitudinem, quod ibidem innuere videtur, quam per contrarietatem, correcto hoc modo sero, correcto fermento ventriculi.

(d) *Diuretica natura conatus iuuant.* Crisis per urinam, præ reliquis tatiores & meliores esse consuevit, siquidem natura huic excretioni perpetuo vacat, perpetuo stillante vrina & in recipiens vas suum lata. Quando ergo in febribus & morbis aliis reliquias & mineras morborum per ductus yrinarios expellere satagit, optime se gerunt hæc ipsa, selecta pro affectus modulo. Aptissima hæc est via & maxime naturalis, per aluum enim solum scyba crassiora & bilis iners, per sudorem serum tenuius, diffusibile, vinctuosum, salinum tenuius; Per urinam coniunctim M. S. recrementa educuntur. Idque tanto magis, quando flagrat, nec mouetur, vti par est.

Restant cautela, circa vsum horum obseruanda: 1. *Inser vna versalia, post principia sunt diuretica;* non ratione nobilitatis, vel prærogatiua minoris, sed ratione ordinis. Advertendum hinc in praxi, posse quidem aperiencia diuretica variis in morbis etiam primo loco propinari, vt in hydrope & calculo ipso; sed quando reliqua indicantur simul, semper prius purgandum, vel sudor mouendus est, quam diuresis procuranda. Crassiori enim expedito, & materia imminuta morbifica, melius hinc operari possunt hæc ipsa. Hinc hoc sensu in progressu magis, quam principio morbi statim danda sunt, cum scilicet natura vel arte materia nonnihil est diminuta. In principio enim plerumque

copiosa

copiosa est, & vtiliter per ductus vrinarios euacuari nequit, eo quod metuendum, partim ne frustra futura sit eorum actio, non subigenda copiosiori materia seu humore, partim ne copia sua, dum ad angustas vias ruit, eas obstruat, & sibi & aliis transitum, intercludat. Valet hoc in arthriticis quoque, ictericis & aliis dietis. Qui arthriticos v. g. curare præsumunt methodo Helmontiana, sine venæ sectione, sine purgatione, solis diureticis vel diaphoreticis, frustra sunt, & longius macerant ægros, & sæpe ex vaga fixam, ex fixa nodosam arthritidem reportant.

2. *In adhibendis diureticis perpetua esse debet proportio feri, vt non deficiat, sed vel subsistat, vel superfluum, vel sufficiens sit.* Nisi enim hoc obseruetur, varia solent euenire incommoda, hinc inde apud practicos occurrentia. Valet id vtroque statu, & præsentis, frustra enim ex pumice aquam elicueris, seu non dato sero illud e corpore non licet pellere, & futuro, ne quid nimis, ne educta, tenuiori, fluxili, salia diluente & temperante materia, reliqua concresecat, inspissetur & coaguletur magis. Hinc pertinet huc illud *Cratonis* monitum non negligendum: *Diureticis calculus inducitur & ischias augetur, Conf. 134.* *Intellige, non legitime usurpatis.* Hinc consulto in febribus potui indimus clystum $\frac{ii}{i}$. Hinc in calidis & siccis affectibus minus profunt diuretica, præterquam aquea & temperantia, vt potiones, emulsiones, vt in febribus hecticis, phthificis & ardentibus, alias enim sua caliditate & siccitate malum augerent. Imo hæc ipsa commoda sunt ideo, quod & vehiculum & stimulum secum vehunt. Esse etiam hic modus in rebus debet, ne ultra quam par est stimulemus, non ultra *euφορίαν*, alias furibundum reddemus archeum renum, vnde etiam huius rei index est sitis coniuncta cum diabete. Sitis appetitus est humidi, manifesto indicio illud deficere, vnde instar regulæ esse potest: vbicumque adest sitis, diuretica non nisi temperatiora locum habent, pellentia fortiora proprie talia dicta non item. Alias plus periculi erit facile a remedio, quam ipso morbo. Adeoque cauendum, ne mera pellentia, in defectu in primis feri, intempestiue adhibeamus, neque sanguis nimia fusione de tono suo deiciatur.

(3.) *Diureticorum cum cibis minus commodum est connubi-*

um,

um. Cautela hæc est itidem *Gratonis Consil. 143.* non miscenda esse, *inquentis*, cum cibis, sed longe ante pastum assumenda; quia nempe citius, quam par est, in vasa præcipitant chylum, seu evolutionem, euaporationem immoderatus accelerant. Quod ergo de aliis medicamentis in genere hoc passu valet, id *κατὰ τὸ ζῶον* de his ipsis est intelligendum.

4. *Ipsis vasis & visceribus, vrine excretioni velificantiibus, affectis, cautius danda diuretica.* Sicubi scilicet vel inflammatione vel exulceratione laborent, non oneranda sunt nimis vel affligenda. Præstat tunc vti terreis & alcalinis, temperantibus, traumaticis simul, vt trochisc. de alkekengi, ocul. *ῥ*. item exterius saltim, quo nomine oleum terebinthinæ, vtpote traumaticum, in miætu cruento exterius illini lumborum climati potest commode. Sic etiam cauendum, ne iisdem calculus præcipitetur in vasa, cum lethali sæpe ischuria. Sic & ischuria præsentis non tam pellendum, quam resoluendum, quod de nephriticis diximus quoque.

5. *In Diureticorum usu attendenda, etiam est conuenientia seu consensus viscerum, tum pro generali, tum pro particulari eorum vsu.* Sic *Galenus l. 5. simpl. c. 13.* monet, diuretica ad expectorationem puris promouendam inepta esse, eo quod natura illorum sit calefactoria & exsiccatoria, tum & concoctoria & secretoria; seu pulmões per vias vrinarias minus commode expurgantur. Hinc ab eodem commendatur euacuatio per vrinam in affectibus hepatis, gibbas seu conuexas illius partes magis obsidentibus, tanquam magis conuenientibus cum viis vrinæ, *l. 13. M. M. c. 15. & 7. M. M. c. 13.* vt, si in parte concaua sit vitium, per intestina, quo per proximiora fiat euacuatio. Sic splenetici commodissime ferunt diuretica, quin præ catharticis felicius sæpe his curantur, teste experientia & *Sanctorio comm. in l. a. 21. p. 226.* Sic *l. 2. epid. t. 27.* Bion per vrinæ profluuium liberatus est a lienis tumore. Consensus vero lienis cum renibus, præter alia, est per lienis arterias, quæ arteriis emulgentibus inferuntur; adeoque conuenientia locorum & hic attendenda.